

(Rättsakter som antagits med tillämpning av avdelning V i Fördraget om Europeiska unionen)

GEMENSAM ÅTGÄRD

av den 17 december 1998

beslutad av rådet på grundval av artikel J 3 i Fördraget om Europeiska unionen om Europeiska unionens bidrag för att bekämpa destabiliserande anhopning och spridning av handeldvapen och lätta vapen

(1999/34/GUSP)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR BESLUTAT OM
FÖLJANDE GEMENSAMMA ÅTGÄRD

med beaktande av Fördraget om Europeiska unionen, särskilt artikel J 3 i detta,

med beaktande av de allmänna riktlinjerna från Europeiska rådets möte den 26 och 27 juni 1992, vari angavs vilka säkerhetsområden som, efter ikraftträdandet av Fördraget om Europeiska unionen, kan bli föremål för gemensamma åtgärder, och

av följande skäl:

Den överdrivna och okontrollerade anhopningen och spridningen av handeldvapen och lätta vapen (nedan kallade lätta vapen)⁽¹⁾ har blivit ett allvarligt problem för det internationella samfundet, och detta fenomen utgör ett hot mot fred och säkerhet och minskar utsiktorna till en hållbar utveckling i många regioner i världen.

Europeiska unionen välkomnar det antagande av och den förklaring om ett moratorium på import, export och tillverkning av lätta vapen i ECOWAS medlemsstater, som gjorts av stats- och regeringscheferna i Västafrikanska staternas ekonomiska gemenskap (ECOWAS) vid dess tjugoförsta möte.

FN:s säkerhetsråd antog den 19 november 1998 enhälligt resolution nr 1209 (1998) om situationen i Afrika och det olagliga flödet av vapen till och i Afrika.

FN:s generalförsamling har tagit upp de problem som den destabiliserande anhopningen och spridningen av lätta vapen ger upphov till, särskilt i resolution nr 52/38J om lätta vapen och nr 52/38G om befästade av freden genom praktiska nedrustningsåtgärder.

FN:s generalsekreterare har i enlighet med resolution nr 52/38J åter inrättat gruppen med statliga experter på lätta

vapen för att denna skall fortsätta det arbete som hittills utförts inom panelen med statliga experter på lätta vapen.

FN:s ekonomiska och sociala råd rekommenderade att staterna skulle verka för att ett internationellt instrument skulle utarbetas för att bekämpa olaglig tillverkning av och handel med skjutvapen, delar och komponenter till sådana samt ammunition inom ramen för en FN-konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet.

Internationella kriminalpolisorganisationen (Interpol) arbetar aktivt för att bekämpa brottslig användning av skjutvapen.

I enlighet med "Brussels Call for Action" och i syfte att upprätthålla statens ansvar att skydda medborgarnas säkerhet inom ramen för ett sunt styrelseskick och en integrerad syn på säkerhet och hållbar utveckling krävs det att omfattande åtgärder vidtas för att omöjliggöra okontrollerat omlopp av lätta vapen.

Detta initiativ bygger på och kompletterar befintliga EU-initiativ, särskilt EU-programmet för att förebygga och bekämpa olaglig handel med konventionella vapen som antogs av rådet den 26 juni 1997 och EU:s uppförandekod för vapenexport som antogs av rådet den 8 juni 1998.

Europeiska gemenskapen har stött åtgärder för demobilisering och reintegration av f.d. stridande och för insamling av vapen inom ramen för sin politik för humanitärt bistånd, återuppbyggnad och utvecklingsamarbete.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Målen med denna gemensamma åtgärd är

⁽¹⁾ Se bilagan.

- att bekämpa och bidra till att få ett slut på den destabiliserande anhopningen och spridningen av lätta vapen,
- att bidra till att minska befintliga anhopningar av sådana vapen till nivåer som är förenliga med ländernas legitima säkerhetsbehov, och
- att hjälpa till att lösa de problem som sådana anhopningar gett upphov till.

2. Den gemensamma åtgärden skall bestå av följande delar:

- Att skapa enighet om de principer och de åtgärder som avses i avdelning I.
- Att lämna ett sådant mångfacetterat bidrag som avses i avdelning II.

AVDELNING I

Principer om preventiva och reaktiva aspekter

Artikel 2

Europeiska unionen skall öka ansträngningarna för att åstadkomma enighet inom relevanta regionala och internationella forum (t.ex. FN och OSSE) och bland berörda stater om att principerna och åtgärderna i artikel 2 och åtgärderna i artiklarna 3 och 4 skall utgöra grunden för regionala och stegvis ökade insatser för att lösa problemet och, i förekommande fall, globala internationella instrument rörande lätta vapen.

Artikel 3

I sin strävan efter att uppnå de mål som anges i artikel 1 skall Europeiska unionen inrikta sig på att åstadkomma enighet i relevanta internationella forum, och i regionala sammanhang när så är lämpligt, för att förverkliga följande principer och åtgärder för att förhindra en fortsatt destabiliserande anhopning av lätta vapen:

- a) Ett åtagande från alla länder att importera och inneha lätta vapen endast för sina legitima säkerhetsbehov, på en nivå som står i rimlig proportion till deras legitima anspråk på självförsvar och säkerhet, bl.a. för att kunna delta i FN:s fredsbevarande operationer.
- b) Ett åtagande från exportländerna att sälja lätta vapen endast till regeringar (antingen direkt eller genom organ som i vederbörlig ordning fått licens att sköta vapenupphandlingen för regeringarnas räkning) i enlighet med tillämpliga internationella och regionala restriktiva kriterier för vapenexport, särskilt de som framgår av EU:s uppförandekod, däribland kraven på officiellt beviljade slutanvändningsintyg, eller, i förekommande fall, annan relevant information om slutanvändning.

c) Ett åtagande från alla länder att framställa lätta vapen endast för innehav enligt a ovan eller för export enligt b ovan.

d) För att garantera upprätthållen kontroll, upprättande och förande av nationella inventarieförteckningar över lagligt innehav av vapen som ägs av landets myndigheter samt införande av en restriktiv nationell vapenlagstiftning avseende lätta vapen, inbegripet straffrättsliga påföljder och en effektiv administrativ kontroll.

e) Utarbetande av förtroendeskapande åtgärder, bland annat åtgärder för att främja ökad insyn och öppenhet, med hjälp av regionala register över lätta vapen och regelbundet utbyte av tillgänglig information om export, import, framställning och innehav av lätta vapen och om nationell vapenlagstiftning samt genom samråd mellan relevanta parter om den utbytta informationen.

f) Ett åtagande att bekämpa olaglig handel med lätta vapen genom att införa effektiva nationella kontroller, t.ex. effektiva gräns- och tullmekanismer, regionalt och internationellt samarbete samt ökat informationsutbyte.

g) Ett åtagande om att motarbeta och förändra "våldskulturer" genom att öka allmänhetens engagemang med hjälp av utbildnings- och informationsprogram.

Artikel 4

I sin strävan efter att uppnå de mål som anges i artikel 1 skall Europeiska unionen inrikta sig på att åstadkomma enighet i relevanta internationella forum, och i regionala sammanhang när så är lämpligt, för att förverkliga följande principer och åtgärder som syftar till att minska den befintliga anhopningen av lätta vapen:

- a) Lämpligt bistånd till länder som begär hjälp med att kontrollera eller eliminera överskott av lätta vapen på sina territorier, särskilt där detta kan bidra till att förhindra en väpnad konflikt eller efter konflikter.
- b) Främjande av förtroendeskapande åtgärder och stimulansåtgärder för att uppmuntra till frivilligt överlämnande av överskott på lätta vapen eller av lätta vapen som innehas olagligt, till demobilisering av soldater och dessas efterföljande rehabilitering och reintegrering, varvid sådana åtgärder skall omfatta iakttagande av fredsavtal och avtal om rustningskontroll under kombinerad övervakning eller övervakning av tredje part, respekt för mänskliga rättigheter och humanitär rätt, värn av rättsstatsprincipen, särskilt när det gäller personlig säkerhet för f.d. stridande och amnesti för innehav av lätta vapen liksom gemenskapsbaserade utvecklingsprojekt och andra ekonomiska och sociala incitament.

- c) Ett effektivt avlägsnande av överskottet av lätta vapen genom säker lagring liksom även snabb och effektiv förstöring av sådana vapen, företrädesvis under internationell kontroll.
- d) Tillhandahållande av bistånd genom lämpliga internationella organisationer, program och organ samt genom regionala åtgärder.

Artikel 5

I arbetet med att lösa väpnade konflikter skall medlemsstaterna när så är lämpligt verka för

- a) att bestämmelser om demobilisering, eliminering av överskottsvapen och integrering av f.d. stridande införlivas med fredsavtalen mellan parterna i konflikten, i mandaten för fredsfrämjande operationer eller andra relevanta uppdrag vars syfte är att bidra till en fredlig lösning,
- b) att man överväger möjligheten att genom FN:s säkerhetsråds försorg vidta nödvändiga åtgärder som garanterar att lätta vapen avlägsnas i samband med demobilisering, om det berörda landet eller de berörda parterna inte kan fullgöra sina skyldigheter.

AVDELNING II

Europeiska unionens bidrag till särskilda insatser

Artikel 6

1. Unionen skall ge ekonomiskt och tekniskt bistånd till sådana program eller projekt som direkt och påvisbart bidrar till de principer och de åtgärder som avses i avdelning I, inbegripet relevanta program eller projekt som drivs av FN, Internationella rödakorskommittén, andra internationella organisationer, regionala arrangemang och icke-statliga organisationer. Sådana projekt kan omfatta bland annat program för insamling av vapen, reformer på säkerhetsområdet, demobilisering och reintegration samt särskilda program för bistånd till offer.

2. I samband med sådant bistånd skall EU särskilt beakta mottagarens åtaganden att följa de principer som anges i artikel 3, respekten för de mänskliga rättigheterna, efterlevnaden av internationell humanitär rätt, värnet av rättsstatsprincipen samt mottagarens iakttagande av sina internationella åtaganden, framför allt när det gäller befintliga fredsfordrag och internationella rustningskontrollavtal.

Artikel 7

1. Rådet skall besluta om
- fördelningen av det ekonomiska och tekniska bidrag som avses i artikel 6,
  - prioriteringar för användning av dessa medel,
  - villkoren för genomförandet av särskilda unionsinsatser, bland annat möjligheten att i vissa fall utse en person som skall ansvara för genomförandet.

2. Rådet skall besluta från fall till fall om principen för arrangemangen kring och finansieringen av sådana projekt på grundval av konkreta projektförslag som bygger på riktiga kostnadsberäkningar, utan att detta påverkar medlemsstaternas bilaterala bidrag och Europeiska gemenskapens verksamhet.

3. På de villkor som anges i artikel J 5.3 i fördraget skall ordförandeskapet

- svara för förbindelserna med Förenta nationerna och andra berörda relevanta organisationer,
- upprätta de kontakter med regionala organisationer och tredje länder som är nödvändiga för att genomföra unionens särskilda insatser.

Ordförandeskapet skall hålla rådet underrättad.

Artikel 8

Rådet noterar att kommissionen har för avsikt att inrikta sina insatser på att förverkliga målen och prioriteringarna i denna gemensamma åtgärd, vid behov med hjälp av lämpliga gemenskapsåtgärder.

Artikel 9

1. Rådet och kommissionen skall ansvara för samstämmighet i unionens åtgärder när det gäller lätta vapen, särskilt med avseende på unionens utvecklingspolitik. Medlemsstaterna och kommissionen skall i detta syfte överlämna all relevant information till berörda rådsorgan. Rådet och kommissionen skall säkerställa genomförande av sina respektive åtgärder, var och en i enlighet med sina befogenheter.

2. Medlemsstaterna skall även försöka åstadkomma effektivare nationella åtgärder avseende lätta vapen. I möjligaste mån skall åtgärder enligt artikel 6 samordnas med medlemsstaternas och Europeiska gemenskapens åtgärder.

Artikel 10

Rådet skall varje år se över de åtgärder som vidtas inom ramen för denna gemensamma åtgärd.

Artikel 11

Denna gemensamma åtgärd träder i kraft samma dag som den antas.

Artikel 12

Denna gemensamma åtgärd skall offentliggöras i Officiella tidningen.

Utfärdad i Bryssel den 17 december 1998.

På rådets vägnar

W. MOLTERER

Ordförande

BILAGA

Den gemensamma åtgärden skall gälla följande vapenkategorier, utan att detta påverkar framtida internationellt överenskomna definitioner av handeldvapen och lätta vapen. Dessa kategorier kan komma att förtydligas ytterligare och kan komma att ses över mot bakgrund av sådana internationellt överenskomna definitioner:

- a) Handeldvapen och tillbehör som är särskilt utformade för militärt bruk
    - kulsprutor (även tunga kulsprutor)
    - kulsprutepistoler
    - automatkarbiner
    - automatgevär, om de har utvecklats och/eller lanserats som en modell för militärt bruk
    - ljuddämpare
  - b) Lätta vapen, som kan bäras av en man eller en grupp
    - kanoner (även automatkanoner), haubitser och mörsare med en kaliber mindre än 100 mm
    - granatsprutor
    - pansarvärnsvapen, rekylfria vapen (som kan avfyras från axeln)
    - pansarvärnsrobotar och utskjutningsanordningar för dessa
    - luftvärnsrobotar/bärbara luftvärnssystem
-